

Šta se dešava sa tranzicijom zelene ekonomije u Evropskoj banci za rekonstrukciju i razvoj? Koliko brzo prolazi vreme. Sutrašnji One Planet Summit u Parizu obeležava tačno dve godine od zaključka Pariskog sporazuma, naglašavajući još jednom sve veću hitnost u borbi protiv klimatskih promena.

Ako globalna promena temperature treba da bude ograničena na ne više od 1,5 ° C - a mora da bude - ne mogu se izgraditi postrojenja za proizvodnju električne energije fosilnih goriva nakon ove godine, prema studiji Univerziteta Oksforda iz 2016. godine.

U stvari, ne samo da se ne mogu izgraditi više elektrana za fosilna goriva, već više nema infrastrukture za fosilna goriva, prema studiji Oil Change International 2016. godine.

Emisije ugljenika iz nafte, gasa i uglja u aktuelnim operativnim poljima i rudnicima u svetu već su nas vodile preko 2 ° C zagrevavanja, pa čak i bez uglja, rezerve u trenutno aktivnim naftnim i gasnim poljima bi nas vodile preko 1.5 ° C.

Multilateralne razvojne banke, među kojima i Evropska banka za obnovu i razvoj, pozicioniraju sebe kao pioniri u zelenoj finansijskoj agendi, ali ako žele da ostvare ovu ulogu, one moraju biti konzistentnije u borbi protiv klimatskih promena.

Finansiranje EBRD-a za fosilna goriva zapravo je poraslo u periodu od 2010. do 2016. godine. U 2016. godini je povećanje bilo posebno izraženo.

Pošto smo dugo posmatrali investicije EBRD-a u sektorima energetike i prirodnih resursa, videli smo određeni napredak u poslednjih nekoliko godina, uključujući povećanje pozajmica za vetar i solarnu energiju, i posvećenost zaustavljanju kreditiranja nove snage uglja fabrike u 2013. godini. Ovo je bio važan korak napred, ali ne dovoljan da se reši masovnog nivoa klimatskih promena sa kojima smo suočeni.

Nedavno EBRD-ovo odobravanje od 500 miliona dolara za masivni projekat Južnog gasnog koridora takođe ukazuje na to da banka i njeni akcionari još nisu usvojili ovu poruku. Ali pošto banka treba da pregleda svoju Energetsku strategiju 2018, presudno je da konačno zaustavi finansiranje fosilnih goriva.

Uzimajući u obzir investicije EBRD-a vezane za energiju od 2010. do 2016. godine, pogledajte kako napreduje.

Plasiranje fosilnih goriva povećava se umesto što se smanjuje

Sveukupno, EBRD je pozajmila 9,96 milijardi evra za projekte vezane za energetiku u periodu od 2010. do 2016. Oko 41 posto (4,05 milijardi evra) podržalo je fosilna goriva. Ovo ne uključuje projekte koji podržavaju teške komunalne usluge na fosilnim gorivima, gde je teško reći za šta se koristio novac, npr. Elektroprivreda Srbije, Bugarski energetski holding u Bugarskoj, Samruk Energi u Kazahstanu i Aksa u Turskoj.

Dovoljno uznemiravajuće je da se finansiranje EBRD-a za fosilna goriva zapravo povećalo

između 2010. i 2016. godine, sa 600 miliona na 774 miliona evra. Iako je prosek ostao sličan u većem broju perioda, u 2016. godini je povećanje bilo posebno izraženo.

Moglo se očekivati povećanje kreditiranja fosilnih goriva zbog širenja banke na južni Mediteran zbog nafte i gasa. Ali pošto banka nije napravila nikakve nove investicije u Rusiji - još jednu zemlju od teških goriva - od jula 2014. godine, trebalo je da u potpunosti smanji investicije u fosilna goriva.

Zapravo, većina investicija EBRD-a u fosilna goriva održana je u Centralnoj Aziji, Istočnoj Evropi, Kavkazu i EU tokom ovog perioda. Verovatno jedina dobra vest je da je postojao opšti trend smanjenja finansiranja EBRD-a fosilnih goriva u EU od 2010. godine. Međutim, banka i dalje investira u fosilna goriva u bloku, gdje ne postoje toliko finansijskih ograničenja za tranziciju energije kao i u mnogim drugim delovima sveta.

Obnovljiva energija radi bolje u sektoru proizvodnje električne energije...

Jedna oblast u kojoj je EBRD ostvarila određeni napredak u odlasku od fosilnih goriva je u podršci za nove ili dodatne kapacitete za proizvodnju električne energije, u kojima su projekti fosilnih goriva činili 24 odsto finansiranja, a 65 procenata je otišlo na obnovljive izvore energije. Finansiranje fosilnih goriva u ovom podsektoru je dostiglo vrhunac u 2012. godini, ali od tada je relativno nisko. Nije jasno da li je to rezultat energetske strategije Banke za 2013. godinu ili prilično promenljivih tržišnih uslova.

Činjenica da tako visok procenat investicija za proizvodnju električne energije koji podržava obnovljivu energiju je generalno dobrodošao. Međutim, svi projekti se ne mogu smatrati održivim, jer oni uključuju i male hidroelektrane koje su dokazale štetu npr. na Zapadnom Balkanu i geotermalnim postrojenjima u Turskoj, koji sa sobom donose neobično visoke emisije CO₂ po geotermalnim standardima, uporedivim čak i sa elektranama na uglj.

...do 2016

Bez obzira na to, alarmantno je da je došlo do pada podrške EBRD-a obnovljivim izvorima energije u 2016. godini. U 2015. godini podrška je dostigla maksimalni iznos od 489 miliona evra, ali je 2016. godine iznosila 222 miliona evra. Ovo može biti delimično povezano sa sve nepovoljnijim okruženjem za obnovljivu energiju u Poljskoj, gdje je EBRD prethodno podržala nekoliko projekata.

Vetar dominira obnovljivim projektima EBRD-a, sa gotovo 68 posto investicija. Glavna promena u poslednjih nekoliko godina je izgled geotermalne i solarne energije u mešavini. Solarni raste iz skoro ničega u periodu 2006-2011. godine kako bi činili više od 11 posto ulaganja u obnovljive izvore energije u periodu 2010-2016, verovatno zbog pada cena i povećanja investicija EBRD-a u mediteranske zemlje.

Takođe, izgleda da je mnogo manji procenat finansiranja malih hidroelektrana nego u

periodu 2006-2011, kada je 17 procenata finansiranja bilo za obnovljive izvore energije. Međutim, ovo je teško potvrditi jer su neki projekti mogli biti finansirani preko posrednika komercijalne banke. One se ne pojavljuju u statistici jer banke ne objavljuju liste krajnjih korisnika.

Zemlje EU dobijaju najveći deo obnovljivih izvora energije, zemlje zapadnog Balkana ne iskoriste priliku

Zemlje EU primile su najviše podrške za obnovljive izvore energije. Zemlje koje su pristupile EU primile su vrlo malo, mada naš monitoring pokazuje da to nije zbog nedostatka spremnosti EBRD-a, već zbog barijera unutar zemalja. Neke podrške za obnovljive izvore energije su se odvijale u Turskoj i Mediteranu, ali je u velikoj meri prekoračeno investicijama u fosilna goriva.

Prioritetna pitanja za EBRD u toku revizije Energetske strategije

S obzirom na sve ovo, naši pozivi prema EBRD-u da zaustave finansiranje projekata fosilnih goriva su relevantni kao i uvek. Ovo mora uključiti ne samo direktno finansiranje projekta, već i korporativne investicije u teške komunalne usluge na fosilnim gorivima. Diverzifikacija ekonomija zavisnih od roba je već dugi niz godina u EBRD-u i još uvek ima puno posla koji bi se trebao učiniti kako bi se izbeglo finansiranje indirektnog fosilnog goriva, npr. transport. Istovremeno, banka se mora osigurati da se održivost ne žrtvuje dok nadoknadjuje izgubljeni posao u Poljskoj u svom portfoliju obnovljivih izvora. Potrebno je da izbegne podršku neodrživim projektima obnovljive energije kao što su CO₂-intenzivni geotermalni projekti i projekti hidroenergije sa utecajima na osetljive oblasti ili vrste.

Kako se revizija strategije energetike 2018. godine približava, bliže ćemo voditi računa o situaciji.